

Rīgā, 27.07.2026, nr.27/07/2026-02

Valsts vides dienestam

Rūpniecības iela 23, Rīga, LV-1045
pasts@vvd.gov.lv

Par vēja parka "Nīcgale" IVN ziņojuma ornitoloģiskā novērtējuma nepilnībām un nepieciešamajiem papildinājumiem

Biedrība "Drosme Darīt", piedaloties SIA "Vindr Latvia" paredzētās darbības, vēja parka "Nīcgale" un ar to saistītās infrastruktūras būvniecības Augšdaugavas novada Nīcgales un Kalupes pagastos, ietekmes uz vidi novērtējuma ziņojuma sabiedriskajā apspriešanā, ir iepazinies ar:

1. IVN ziņojuma 2026. gada 19. jūnija pirmo redakciju;
2. ziņojuma 6. pielikumu "Ornitologa atzinums";
3. sabiedriskās apspriešanas sapulcē sniegtajiem IVN sagatavotāja mutiskajiem skaidrojumiem.

Biedrība iebilst pret ornitoloģiskā novērtējuma un IVN ziņojuma secinājumu pietiekamību daļā par migrējošajiem putniem, kumulatīvo ietekmi un paredzēto viedo kameru sistēmu spēju novērst putnu sadursmes.

Biedrība nekonstatē, ka ornitologa atzinumā būtu viennozīmīgi apgalvots, ka migrējošajiem putniem ietekmes vispār nebūs - atzinumā ir atzīta vērā ņemama negatīva ietekme konkrētai VES grupai un būtiska kumulatīvā ietekme visu 50 km zonā plānoto vēja parku maksimālas īstenošanas gadījumā, tomēr šī būtiskie riski netiek pārnesti uz samērīgi stingriem, iepriekš definētiem un pārbaudāmiem darbības ierobežojumiem. Nenoteiktība par nakts migrācijas intensitāti, lidojumu augstumiem un citu parku gala konfigurāciju faktiski tiek izmantota, lai pilnvērtīgu novērtējumu un drošības nosacījumus atliktu uz vēlāku monitoringu.

Signature not validated

Tādēļ biedrība lūdz Valsts vides dienestu neatzīt pašreizējo ornitoloģiskā novērtējumu par pietiekamu paredzētās darbības pieļaujamības secinājumam un noteikt līdz neatkarīgi validētas, vietspecifiski pārbaudītas un bez akļajiem sektoriem funkcionējošas putnu detekcijas un automātiskas apturēšanas sistēmas darbības pierādīšanu visām VES parka

Date: 2026.07.28 00:02:03 EEST

"Nīcgale" turbīnām pavasara un rudens migrācijas periodā diennakts tumšajā laikā piemērojama obligāta preventīva sezonāla apturēšana.

Biedrība pieprasa VVD:

- pieprasīt IVN ziņojuma un ornitologa atzinuma būtisku papildināšanu;
- izstrādāt pilnvērtīgu reģionālu kumulatīvās migrācijas ietekmes novērtējumu visiem 50 km zonā esošajiem un plānotajiem vēja parkiem;
- noteikt obligātu visu VES parka "Nīcgale" turbīnu apturēšanu diennakts tumšajā laikā zinātniski noteiktajos pavasara un rudens migrācijas periodos, kamēr nav pierādīta funkcionāli līdzvērtīga aizsardzība;
- dinamisku radara/kameru vadītu darbību pieļaut tikai pēc neatkarīgas vietas validācijas un atsevišķa VVD un Dabas aizsardzības pārvaldes saskaņojuma.

1. Ornitologa atzinumā pierādītais

1.1. Daugava un tai piesaistītie mitrāji veido reģionāli nozīmīgu migrācijas telpu

Ornitologa atzinums Daugavu tieši nosauc par nozīmīgu zosu un citu ūdensputnu migrācijas trasi, kas atrodas aptuveni 3,5 km no plānotā VES ziemeļrietumu grupas. Atzinums vienlaikus identificē savstarpēji funkcionāli saistītu ūdenstilpju, palieņu, mitrāju un lauksaimniecības zemju sistēmu, kuru caurceļojošie putni izmanto nakšņošanai, atpūtai, barošanai un pārlidojumiem.

- Lielais Kolupa ezers 2025. gadā vērtēts kā vismaz 15 000 zosu vienlaicīga pavasara nakšņošanas vieta; daļa zosu ezerā ielido jau pilnīgā tumsā un barošanās vietas atstāj rīta krēslā.
- Luknas un Višķu ezeri raksturoti kā ilggadīga caurceļojošo zosu atpūtas un barošanās vieta, kur vienlaikus nakšņo un atpūšas līdz 30 000 zosu.
- Dvietes palienē vienlaikus var nakšņot un atpūsties līdz 30 000 zosu; arī Dabas aizsardzības pārvalde šo teritoriju raksturo kā vietu, kur pavasara migrācijā vienlaicīgais ūdensputnu skaits var pārsniegt 30 000 īpatņus.
- VES izpētes teritorijā konstatēts ap 4000 zosu lokāls bars, bet Upmalas un Sutru pagastos atsevišķās vietās 2025. gadā konstatēti ap 10 000 zosu bari, kuru lielākā daļa nakšņoja Lielajā Kolupa ezerā.
- Eksperts konstatējis arī lokālus zemu pārlidojumus starp lauksaimniecības zemēm, mitrājiem, barošanās un nakšņošanas vietām.

No šiem faktiem izriet, ka putnu migrācijas jautājumu nav pamatoti reducēt tikai uz vienu lokālu rietumu-austrumu pārlidojumu koridoru starp Daugavu un Lielo Kolupa ezeru.

Lokālais koridors ir būtisks, tomēr tas atrodas plašākā Daugavas ielejas un tai piesaistīto mitrāju un ūdenstilpju reģionālajā migrācijas telpā, kurā putni sezonāli pārvietojas arī ziemeļu-dienvidu virzienā. IVN nav izveidots šīs plašākās sistēmas nepārtraukts telpisks un augstuma dimensijas modelis.

1.2. Atzinums pats konstatē būtisku kumulatīvu risku

Ornitologa atzinuma 9.3. nodaļā un secinājumā 10. punktā norādīts, ka 50 km zonā ap VES parku "Nīcgale" tiek vērtēta vēl 11 vēja parku iespējamā būvniecība Preiļu, Līvānu un Jēkabpils novados. Ja šīs ieceres tiktu īstenotas pilnā IVN programmās paredzētajā apjomā, kumulatīvā ietekme būtu būtiska, barjeras efekta risks - augsts, bet visu parku kopums varētu būtiski mainīt caurceļojošo putnu migrācijas trases un negatīvi ietekmēt tradicionālās un ilggadīgās atpūtas un barošanās vietas.

Tomēr tūlīt pēc šī secinājuma norādīts, ka pilnvērtīgs skaitlisks vērtējums esot ierobežots, jo vairāku projektu IVN vēl turpinās un galīgais turbīnu skaits nav zināms.

Tas, ka kaut kas vēl nav zināms, nav pierādījums nebūtiskai ietekmei.

Tā ir datu nepilnība, kas jāpārvalda ar vairākiem scenārijiem un piesardzības pasākumiem. Maksimālais publiski zināmais scenārijs, ticamais samazinātais scenārijs un secīgi īstenojamo parku scenārijs ir modelējami jau tagad un vispārēju ticamu novērtējumu ir iespējams izdarīt, tomēr tas nav paveikts.

1.3. Konkrētai N8-N19 grupai atzīta vērā ņemama negatīva ietekme

Atzinuma secinājumā 11. punktā VES N8-N19 izbūve vērtēta ar vērā ņemamu negatīvu ietekmi, jo tā var apgrūtināt caurceļojošo zosu un citu putnu piekļuvi Lielajam Kolupa ezeram un pārvietošanos rietumu-austrumu virzienā. Neizbūvējot šo grupu, saglabātos aptuveni 5 km plats koridors.

Šis ir atsevišķs izvairīšanās pasākums lokālā barjeras efekta mazināšanai. Tas neaizstāj reģionālās ziemeļu-dienvidu migrācijas un nakts sadursmju riska izvērtējumu visam parkam.

2. Pārmērīgi optimistisks pieņēmums par nakts lidojumu augstumu

Atzinumā norādīts, ka zosu rudens migrācija notiek arī diennakts tumšajā laikā, bet "galvenokārt" augstumā, kur sadursmes ar VES neesot iespējamās. Šāds vispārīgs formulējums neizklausās zinātniski pierādīts un nevar aizstāt konkrētās vietas nepārtrauktu nakts migrācijas mērījumu.

Publiskotajos materiālos nav iesniegti:

- vairāku pilnu pavasara un rudens sezonu nepārtraukti vietējie radara dati;
- nakts migrācijas intensitātes sadalījums pa stundām, sugām vai funkcionālajām putnu grupām;
- lidojumu augstumu sadalījums attiecībā pret konkrētā rotora apakšējo un augšējo malu;
- lidojumu virzienu, trajektoriju un bara lieluma sadalījums;
- meteoroloģisko apstākļu, redzamības, mākoņu segas, vēja un nokrišņu ietekmes analīze;
- atsevišķa pacelšanās, nolaišanās un lokālo pārlidojumu analīze pie Lielā Kolupa ezera, Daugavas, Dvietes palienes un citiem mitrājiem;
- sadursmju riska modelis, kurā izmantoti šādi vietspecifiski nakts dati.

Plaša mēroga Nīderlandes radara pētījumā (*Large-scale mapping of nocturnal bird migration to accelerate a nature-inclusive energy transition, Journal of Environmental Management 395 (2025), 127753, DOI 10.1016/j.jenvman.2025.127753.*) konstatēts, ka aptuveni puse nakts migrācijas pārklājas ar enerģētikas infrastruktūras sadursmju augstumiem. Šis skaitlis nav tieši pārnesams uz Latgali un nav izmantojams kā Nīcgales riska procentuāls novērtējums. Tas tomēr pierāda, ka nakts migrāciju nevar pēc noklusējuma uzskatīt par norisošu virs rotoriem, un enerģētikas plānošanai nepieciešama radarā balstīta telpiska migrācijas kartēšana.

Tādēļ **atzinuma formulējums "galvenokārt augstumā, kur sadursmes nav iespējamās" ir uzskatāms par hipotēzi**, nevis vietspecifiski pierādītu faktu. Kamēr nav iegūti atbilstoši radara dati, šaubas risināmas ar piesardzības pasākumu, nevis ar pieņemumu par drošību.

3. Viedās kameras nav pierādītas kā pietiekams migrācijas aizsardzības pasākums

Ornitologa atzinuma secinājumu 12. punktā par obligātu nosacījumu noteikta viedo kameru sistēma, kas var apturēt vienu VES, VES grupu vai visu parku. Taču dokumentā konkrēti prasīta tikai darbība krēslas apstākļos. Pilnas nakts darbība nav definēta. Turklāt prioritāri atpazīstamo sugu sarakstā ir mazais ērglis, jūras ērglis, zivjērglis, ķīķis, vistu vanags un melnais stārķis, bet nav migrējošo zosu, gulbju, dzervju un citu ūdensputnu baru, kā arī daudzu naktī migrējošo mazāku putnu.

IVN nav norādīts vai pierādīts:

- konkrētais kameru, termālo kameru, radaru vai kombinētās sistēmas modelis un konfigurācija;
- detekcijas attālums un detekcijas varbūtība dažāda izmēra putniem un bariem;

- kļūdaini negatīvo gadījumu īpatsvars;
- spēja pilnīgā tumsā noteikt putnu skaitu, lidojuma augstumu, virzienu un trajektoriju;
- darbība miglā, lietū, sniegā, zemā mākoņu segā un pretgaismā;
- sistēmas pieejamības procents un atteices režīms;
- laiks no pirmās detekcijas līdz komandas nosūtīšanai un rotora faktiskai pārejai drošā režīmā;
- spēja novērst aklos sektorus visā parka gaisa telpā un visos putnu tuvošanās virzienos;
- spēja koordinēti apturēt visu parku, ja bara trajektorija vai augstums nav ticami nosakāms.

2024. gadā publicēts standartizēts automātisko putnu detekcijas sistēmu pārbaudes protokols (*Ballester et al., A standardized protocol for assessing the performance of automatic detection systems used in onshore wind power plants to reduce avian mortality, Journal of Environmental Management 354 (2024), 120437, DOI 10.1016/j.jenvman.2024.120437.*) paredz vērtēt detekcijas un klasifikācijas varbūtību atkarībā no putna izmēra, attāluma, lidojuma leņķa, azimuta un laikapstākļiem. Atsevišķi jāvērtē sistēmas gada darbības īpatsvars un tas, cik liela daļa apturēšanas komandu reāli tiek izpildīta. Pētījuma autori norāda, ka putnu bojāeja notiek arī ar automātiskām sistēmām aprīkotos parkos, tāpēc tehnoloģijas nosaukums pats par sevi nav efektivitātes pierādījums.

Atsevišķā 2021. gada pētījumā (*Happ, Sutor, Hochradel, Methodology for the Automated Visual Detection of Bird and Bat Collision Fatalities at Onshore Wind Turbines, Journal of Imaging 7(12) (2021), 272, DOI 10.3390/jimaging7120272.*) termālā kamera, kas paredzēta jau notikušu sadursmju upuru krišanas noteikšanai zem turbīnas, nakts izmēģinājumos sasniedza 75,6 % jutību. Šis pētījums nav tuvojošos putnu pret-sadursmju sistēmas pārbaude un tā rezultātu nedrīkst mehāniski attiecināt uz Nīcgales kamerām. Tas tomēr uzskatāmi parāda, ka pat vienkāršākā termālās noteikšanas uzdevumā pastāv neatklāti gadījumi un redzes lauka ierobežojumi. Tāpēc jebkuras Nīcgales sistēmas veikspēja ir jāmēra, nevis jāpieņem kā drošs garants putnu aizsardzībai.

4. Radars ir nepieciešams, bet tas pats par sevi nav automātiska drošības garantija

Nakts migrācijas intensitātes, augstuma un virziena noteikšanai nepieciešama radara vai funkcionāli līdzvērtīga nepārtrauktas 3D izsekošanas sistēma. Vienlaikus IVN nedrīkst pieņemt, ka viens radars automātiski nodrošinās visu parka gaisa telpas pārklājumu.

Radaru pētījumos (*Theil & van Ewijk, Radar Performance Degradation due to the Presence of Wind Turbines, IEEE Radar Conference (2007), DOI 10.1109/RADAR.2007.374194.*) ir dokumentēts, ka vēja

turbīnas radara tuvumā var pasliktināt mērķu noteikšanu un izsekošanu un radīt aizēnotu jeb ēnotu tilpumu. Kustīgās lāpstiņas var radīt papildu traucējumus. Minētais pētījums galvenokārt attiecas uz primārajiem un sekundārajiem radariem, nevis tieši uz putnu radariem, tāpēc tas nepierāda, ka katrai turbīnai obligāti vajadzīgs atsevišķs radars. Tas pierāda citu, šim IVN būtisku prasību: konkrētajā parkā jāmodelē un lauka pārbaudē jāizslēdz aizsegti sektori un detekcijas zudumi, turbīnām darbojoties.

Tāpēc prasībai VES fermas Nīcgale darbības nosacījumos jābūt funkcionālai: sistēmai ar radaru, termālo, optisko, akustisko un meteoroloģisko sensoru kombināciju jānodrošina nepārtraukts visas parka gaisa telpas un priekšbrīdinājuma zonas pārklājums bez identificētiem aklajiem sektoriem rotora riska augstumos. Sensoru skaits un izvietojums nosakāms ar pārklājuma modelēšanu un pārbaudāms lauka testos pie reāli darbojošām turbīnām.

5. Aizsardzība nedrīkst aprobežoties tikai ar izvēlētām īpaši aizsargājamām sugām

Putnu direktīvas 1. pants attiecas uz visām dalībvalstu Eiropas teritorijā dabiski sastopamajām savvaļas putnu sugām, to olām, ligzdām un dzīvotnēm, bet 5. pants prasa izveidot vispārēju aizsardzības sistēmu visām šīm sugām. Latvijas Sugu un biotopu aizsardzības likuma 8. panta ceturtā daļa skaidri attiecina likuma normas arī uz migrējošām putnu sugām, kuras nav īpaši aizsargājamo sugu sarakstos. Savukārt 9. panta 4. punkts paredz pienākumu nodrošināt migrējošiem putniem netraucētu atpūtu un barošanos migrācijas sezonā.

Tādēļ IVN nevar balstīt migrācijas aizsardzību tikai uz iepriekš atlasītu sešu prioritāro sugu atpazīšanu. Jāvērtē visu savvaļas putnu migrācijas plūsma, mirstība pa sugu grupām, kumulatīvā mirstība visos reģiona parkos, kā arī barjeras efekts, kas var rasties arī bez tiešas sadursmes.

5. Visi reģiona vēja parki jāvērtē kā viena kumulatīva infrastruktūras sistēma

Vēja parki Augšdaugavas, Līvānu un Jēkabpils novados ornitoloģiski nav neatkarīgas salas. Tie atrodas vienā plašā Daugavas ielejas, palieņu, ezeru, mitrāju un lauksaimniecības zemju migrācijas telpā. Nīcgales ornitologs jau ir identificējis šo projektu kopuma iespējamu būtisku ietekmi un augstu barjeras efekta risku. Tāpēc katra projekta secīga akceptēšana ar

formulējumu, ka pārējie vēl nav pietiekami konkrēti, radītu situāciju, kurā kopējā slodze nekad netiek novērtēta pirms neatgriezenisku lēmumu pieņemšanas.

Pilnvērtīgā kumulatīvajā modelī jāietver vismaz:

- datēts visu esošo, akceptēto un aktīvā IVN procesā esošo VES projektu GIS reģistrs 50 km zonā;
- katra projekta maksimālais publiski zināmais, ticamais samazinātais un iespējamais gala scenārijs;
- kopīga turbīnu koordinātu, augstumu, rotoru un ekspluatācijas režīmu datu bāze;
- vairāku sezonu sinhronizēti radara dati par migrācijas intensitāti, augstumu un virzienu;
- kopīga barjeras efekta karte un funkcionālo savienojumu analīze starp Daugavu, Dvietes palieni, Kalupes, Luknas, Višķu un citām ūdenstilpēm un barošanās teritorijām;
- kumulatīvs sadursmju riska modelis, ne tikai katra parka individuāls bojāejas aprēķins;
- koordinēts operatoru apturēšanas protokols, lai putni netiktu novirzīti no viena darbojoša parka uz citu;
- paliekošās ietekmes novērtējums pēc izvairīšanās un darbības ierobežojumu piemērošanas.

Ja precīza visu projektu gala konfigurācija vēl nav zināma, modelējami scenāriji. Precīzu gala koordinātu neesamība var ierobežot vienu deterministisku aprēķinu, bet neatbrīvo no riska diapazona, sliktākā ticamā scenārija un kumulatīvās vides ietilpības novērtējuma.

7. Piesardzības princips nepieļauj nenoteiktību izmantot kā drošības pierādījumu

Likuma "Par ietekmes uz vidi novērtējumu" mērķis ir novērst vai samazināt paredzēto darbību nelabvēlīgo ietekmi. Likuma 3. pants paredz, ka vides problēmu risināšana uzsākama pirms pilnīgu zinātnisku pierādījumu saņemšanas un pamatotu aizdomu gadījumā veicami piesardzības pasākumi. Likuma 4. pants un 11. pantā ietvertie kritēriji prasa ņemt vērā darbību kopējo un savstarpējo ietekmi, ietekmes telpisko izplatību, intensitāti, varbūtību, ilgumu, kumulāciju un iespēju ietekmi pilnvērtīgi samazināt.

Tātad secinājums "pilnvērtīgu kumulatīvo vērtējumu pašlaik nevar veikt" nevar kalpot par pamatu parka darbībai bez stingra pagaidu aizsardzības režīma. Tas ir pamats vai nu projekta izvietojuma un apjoma samazināšanai, vai preventīvai apturēšanai, kamēr trūkstošie pierādījumi tiek iegūti.

8. Pieprasāmais obligātais darbības režīms

Biedrība lūdz VVD IVN atzinumā un turpmākajos atļauju nosacījumos noteikt šādu minimālo, juridiski izpildāmo režīmu.

1. Pavasara un rudens migrācijas periodā visas VES parka "Nīcgale" turbīnas no vakara civilās krēslas beigām līdz rīta civilās krēslas sākumam ir apturētas. Precīzos sezonālos datumus, papildu riska naktis un meteoroloģiskos kritērijus pirms ekspluatācijas nosaka organizatoriski neatkarīgs sertificēts ornitologs, balstoties uz vairāku pilnu pavasara un rudens migrācijas sezonu nepārtrauktiem radara, termālajiem, akustiskajiem un vizuālajiem datiem.
2. Kamēr nav iegūti un VVD apstiprināti pietiekami vietspecifiski dati, piemēro konservatīvu sezonālo logu. Monitorings pēc ekspluatācijas sākšanas neaizstāj šo sākotnējo aizsardzību.
3. Atkāpe no pilnas nakts apturēšanas un pāreja uz dinamisku radara/kameru vadītu režīmu pieļaujama tikai ar atsevišķu VVD un DAP saskaņojumu pēc neatkarīgas vietas validācijas.
4. Validācijā jāpierāda detekcijas un klasifikācijas varbūtība, kļūdaini negatīvo gadījumu īpatsvars, minimālais detekcijas attālums, augstuma un trajektorijas noteikšanas precizitāte, darbība pilnīgā tumsā un nelabvēlīgos laikapstākļos, sistēmas gada pieejamība un visu apturēšanas komandu sekmīgas izpildes īpatsvars.
5. Sistēmai jāaptver visi dabiski sastopamie savvaļas putni un putnu grupas, ne tikai iepriekš atlasītās īpaši aizsargājamās sugas.
6. Ja putnu bars ienāk definētā priekšbrīdinājuma zonā rotora riska augstumā vai tā augstums, trajektorija vai sugu grupa nav ticami nosakāma, automātiski jāaptur viss parks, nevis tikai viena turbīna.
7. Sistēmas atteices, sakaru zuduma, nepilnīgu datu, sensora aizseguma, neatbilstošas redzamības vai citu apstākļu gadījumā darbojas drošības režīms: visas turbīnas tiek apturētas.
8. Jāreģistrē katra detekcija, komanda, apturēšana, neapturēšana, kļūme, sistēmas dīkstāve, rotora apstāšanās laiks un bojāgājušo putnu atradumi. Neapstrādāti dati jāglabā visu parka ekspluatācijas laiku, jānodod VVD un DAP un regulāri jāpublicē anonimizētā formā.
9. Sistēmas veiktspēja vismaz reizi gadā un pēc katras būtiskas konfigurācijas izmaiņas jāpārbauda neatkarīgam ekspertam. Neatbilstība automātiski atjauno pilnu sezonālo nakts apturēšanu.

9. Papildus pieprasāmie pētījumi un dokumenti

- pilna ornitologa lauka darbu datu bāze mašīnlasāmā formā ar laiku, koordinātām, sugu/grupu, bara lielumu, lidojuma virzienu un novērtēto augstumu;
- vairāku sezonu 24/7 radara pētījuma programma un neapstrādātie dati;
- radara un sensoru pārklājuma 3D modelis pirms turbīnu izbūves un pēc to uzstādīšanas;
- aklo sektoru, ēnojuma, atstarojumu un lāpstiņu kustības radītu traucējumu lauka pārbaude pie darbošām turbīnām;
- turbīnu faktiskās bremzēšanas un rotora pārejas drošā režīmā testi dažādos vēja ātrumos;
- automātiskās sistēmas validācijas protokols pēc Ballester et al. 2024 vai metodiski līdzvērtīga neatkarīga protokola;
- kumulatīvās migrācijas un barjeras efekta scenāriju modelis visiem 50 km zonā identificētajiem parkiem;
- koordinēta reģionālā operatoru rīcības kārtība un datu apmaiņas protokols;
- skaidrs nosacījumu izpildes reģistrs: kas dara, kad, kur, pēc kādas metodikas, pēc kāda sliekšņa, kas pārbauda un kādas ir sekas.

11. Lūgumi Valsts vides dienestam

- Neatzīt pašreizējā IVN ziņojuma un ornitologa atzinuma secinājumus par migrējošajiem putniem un kameru pietiekamību par pilnīgiem un droši pārbaudītiem.
- Uzdot ierosinātajam būtiski papildināt IVN ziņojumu un ornitologa atzinumu atbilstoši šajā iesniegumā norādītajam.
- Pieprasīt pilnvērtīgu, telpiski un skaitliski integrētu kumulatīvās ietekmes novērtējumu visiem 50 km zonā identificētajiem vēja parkiem, modelējot vairākus attīstības scenārijus.
- Noteikt, ka VES parki Augšdaugavas, Līvānu un Jēkabpils novados putnu migrācijas vērtējumā aplūkojami kā viena kumulatīva infrastruktūras sistēma Daugavas ielejas un tai piesaistīto mitrāju un ūdenstilpju migrācijas telpā.
- Noteikt obligātu visu VES parka "Nīcgale" turbīnu sezonālu apturēšanu diennakts tumšajā laikā pavasara un rudens migrācijas periodos līdz neatkarīgi validētas dinamiskās sistēmas apstiprināšanai.
- Noteikt, ka dinamiska sistēma drīkst aizstāt fiksēto apturēšanu tikai pēc vietspecifiskas pārbaudes, kurā pierādīta nepārtraukta pilnas parka gaisa telpas detekcija bez aklajiem sektoriem un savlaicīga visa parka apturēšana.
- Noteikt, ka aizsardzības sistēma un darbības sliekšņi attiecas uz visām savvaļas putnu sugām un migrējošo putnu grupām, ne tikai uz sešām prioritāri atlasītām sugām.

- Pieprasīt koordinētu operatoru apturēšanas un datu apmaiņas protokolu ar citiem reģiona vēja parkiem.
- Nodrošināt neatkarīgu ornitoloģisko un tehnisko ekspertīzi, ko neveic sākotnējā atzinuma sagatavotājs vai tehnoloģijas piegādātājs.
- Pēc būtiskas ziņojuma papildināšanas nodrošināt atkārtotu sabiedrisko apspriešanu, lai sabiedrība varētu vērtēt radara datus, kumulatīvos modeļus, tehnisko sistēmu un saistošo apturēšanas protokolu.
- Rakstveidā sniegt biedrībai atbildi uz katru šā iesnieguma lūgumu, norādot pieņemto lēmumu, pamatojumu un precīzu lokatoru aktualizētajā IVN ziņojumā vai VVD atzinuma nosacījumos.

Ornitologa atzinumā ietvertie fakti nav savietojami ar pieeju, kurā par galveno aizsardzības līdzekli tiek nosaukta vēl neidentificēta viedā kameru sistēma un būtiskākie darbības sliekšņi tiek atlikti uz vēlāku monitoringu. Dokumentos jau konstatēta nozīmīga Daugavas migrācijas trase, desmitiem tūkstošu putnu koncentrēšanās vietas, nakts pārlidojumi, lokāli zemi lidojumi, vērā ņemama negatīva ietekme N8-N19 grupai un augsts kumulatīvā barjeras efekta risks visu reģiona parku īstenošanas gadījumā.

Ja IVN pašlaik nevar pierādīt, ka migrācijas laikā parka darbība ir droša, pareizais secinājums ir, ka drošība nav pierādīta un līdz pierādījumu iegūšanai jāpiemēro preventīvs darbības ierobežojums. Monitorings var palīdzēt precizēt vai mīkstināt režīmu nākotnē, bet tas nevar aizstāt aizsardzību laikā, kad pirmie migrējošo putnu bari sastop jau uzbūvētu parku.

Lūdzam šo iesniegumu pievienot VES parka "Nīcgale" IVN sabiedriskās apspriešanas materiāliem un ņemt vērā, sagatavojot prasības IVN ziņojuma turpmākajai redakcijai un Valsts vides dienesta atzinumu.

Ar cieņu

Ilze Mežniece

SLO **biedrības "Drosme Darīt"** valdes locekle

Velga Vītola-Kļava

SLO **biedrības "Drosme Darīt"** valdes locekle

PIELIKUMS. AVOTU, TRŪKSTOŠO PIERĀDĪJUMU UN SECINĀJUMU REĢISTRS

A. Izmantotie dokumenti

ID	Avots
NIC-IVN-001	"Vēja parka "Nīcgale" un tā saistītās infrastruktūras būvniecība Augšdaugavas novada Nīcgales un Kalupes pagastos. Ietekmes uz vidi novērtējums", 19.06.2026., 1. redakcija.
NIC-ORN-006	Sertificēta sugu un biotopu aizsardzības jomas eksperta atzinums par VES parka "Nīcgale" ietekmi uz Latvijā īpaši aizsargājamām un apdraudētām putnu sugām, 2026.
LAW-IVN	Likums "Par ietekmes uz vidi novērtējumu", īpaši 2., 3., 4. un 11. pants; aktuālā redakcija pārbaudīta vēstules sagatavošanas dienā.
LAW-SUGU	Sugu un biotopu aizsardzības likums, īpaši 8. panta ceturtdā daļa, 9. panta 4. punkts un 21. pants.
EU-BIRDS	Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2009/147/EK par savvaļas putnu aizsardzību, 1. un 5. pants.
DAP-DVIETE	Dabas aizsardzības pārvaldes publiskā informācija par dabas parku "Dvietes paliene" un pavasara ūdensputnu koncentrāciju.
SCI-NIGHT-2025	Large-scale mapping of nocturnal bird migration to accelerate a nature-inclusive energy transition. Journal of Environmental Management 395 (2025), 127753. DOI: 10.1016/j.jenvman.2025.127753.

ID	Avots
SCI-ADS-2024	Ballester et al. A standardized protocol for assessing the performance of automatic detection systems used in onshore wind power plants to reduce avian mortality. Journal of Environmental Management 354 (2024), 120437. DOI: 10.1016/j.jenvman.2024.120437.
SCI-CAMERA-2021	Happ, Sutor, Hochradel. Methodology for the Automated Visual Detection of Bird and Bat Collision Fatalities at Onshore Wind Turbines. Journal of Imaging 7(12) (2021), 272. DOI: 10.3390/jimaging7120272.
SCI-RADAR-2007	Theil & van Ewijk. Radar Performance Degradation due to the Presence of Wind Turbines. IEEE Radar Conference (2007). DOI: 10.1109/RADAR.2007.374194.

B. Trūkstošie dokumenti un dati

- vairāku pavasara un rudens sezonu nepārtraukti vietējie nakts radara dati;
- pilna radara/kameru sistēmas tehniskā specifikācija un pārklājuma modelis;
- sistēmas vietspecifiskas validācijas pārskats;
- turbīnu faktiskās apstāšanās laika testi;
- visu 50 km zonā identificēto VES projektu datēts GIS reģistrs un scenāriji;
- kumulatīvais sadursmju un barjeras efekta modelis;
- starpoperatoru koordinētas apturēšanas protokols;
- neapstrādātie ornitoloģisko novērojumu dati un to kvalitātes kontroles apraksts.

C. Pieņēmumi

- Analizēta IVN ziņojuma 2026. gada 19. jūnija 1. redakcija un tai pievienotais ornitologa atzinums.
- Precīzie sezonālās apturēšanas datumi šajā iesniegumā netiek noteikti, jo tie jānosaka, balstoties uz vietspecifiskiem vairāku sezonu datiem.
- Nīderlandes pētījuma 50 % rādītājs netiek pārņemts uz Nīcgali; tas izmantots tikai kā metodisks pierādījums vietējo radara datu nepieciešamībai.

- 2021. gada termālās kameras pētījums nav tuvojošos putnu ADS validācija; tas izmantots tikai kā piemērs tam, ka kameras veikspēja nav pieņemama bez mērījuma.
- 2007. gada radaru pētījums nav specifiski ornitoloģiska radara pētījums; tas pamato nepieciešamību pārbaudīt aizsegumu un traucējumu risku konkrētā parkā.

D. Augstas ticamības secinājumi

- Ornitologa atzinums identificē Daugavu kā nozīmīgu zosu un citu ūdensputnu migrācijas trasi.
- Reģionā konstatētas ļoti lielas migrējošo ūdensputnu koncentrācijas, tostarp Lielajā Kolupa ezerā, Dvietes palienē un Luknas-Višķu ezeru sistēmā.
- Daļa zosu Lielajā Kolupa ezerā ielido pilnīgā tumsā, un rudens migrācija notiek arī diennakts tumšajā laikā.
- Atzinums atzīst būtisku kumulatīvu ietekmi un augstu barjeras efektu visu 50 km zonas parku pilnas īstenošanas scenārijā.
- IVN nav pilnvērtīga, skaitliski un telpiski integrēta reģionālā migrācijas modeļa.
- IVN nav pierādīta konkrētas viedo kameru sistēmas pilnas nakts veikspēja un visa parka aizsardzības spēja.
- Pagaidu preventīva sezonāla nakts apturēšana ir pamatots piesardzības pasākums līdz neatkarīgai tehniskās sistēmas validācijai.

E. Neatrisinātie jautājumi

- Kāda daļa nakts migrācijas konkrētajā vietā notiek rotora riska augstumos?
- Kā mainās migrācijas intensitāte un augstums dažādos laikapstākļos un starp gadiem?
- Vai paredzētā sistēma spēj noteikt ne tikai lielos plēsīgos putnus, bet arī visu migrējošo putnu grupu barus?
- Cik ilgs ir faktiskās turbīnas apstāšanās laiks dažādos vēja ātrumos?
- Vai sistēmai būs aklie sektori aiz turbīnām vai reljefa/veģetācijas dēļ?
- Kā tiks koordinēta vairāku parku vienlaicīga darbība un apturēšana?
- Kāds paliekošais kumulatīvais risks saglabāsies pēc visu mazināšanas pasākumu piemērošanas?

F. Nākamie pierādījumu iegūšanas soļi

- VVD pieprasa ierosinātajam pilnu datu un tehnisko specifikāciju paketi.
- Tiek izstrādāta un publiskota reģionālā radara izpētes programma.
- Tiek veikta neatkarīga automātiskās sistēmas validācija pēc standartizēta protokola.
- Tiek sagatavots kumulatīvais 50 km scenāriju modelis un operatoru koordinācijas protokols.

Biedrība "DROSME DARĪT", Reģ. Nr. 40008343689
Sporta iela 2, Rīga, LV-1013, Tālrunis: 25 777 783
Konta numurs: LV35HABA0551060251034
Banka: Swedbank

- Pēc papildinājumu publicēšanas tiek rīkota atkārtota sabiedriskā apspriešana.
- VVD atzinumā tiek nostiprināti skaitliski, auditējami un automātiski izpildāmi apturēšanas nosacījumi.